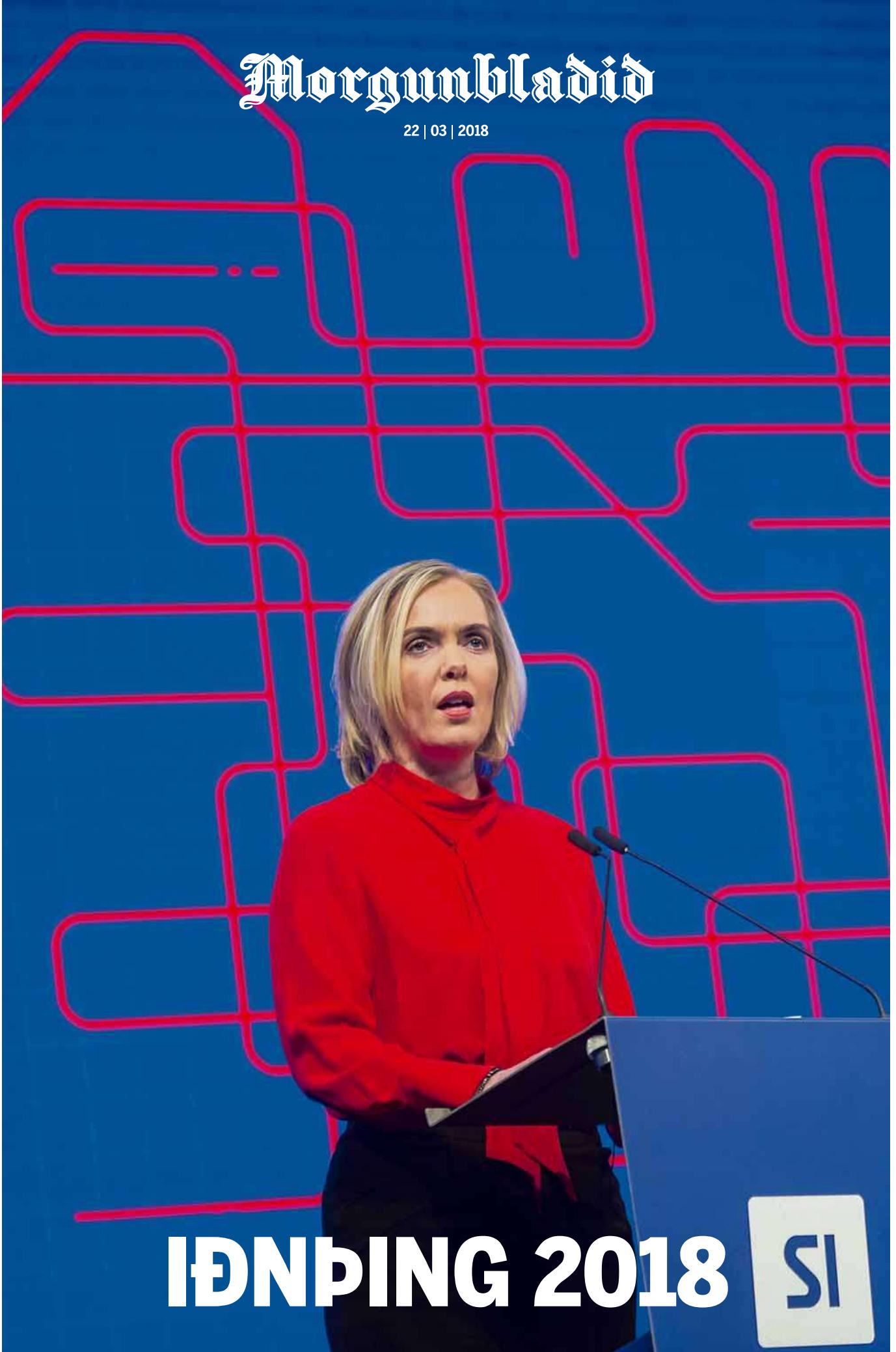

Morgunblaðið

22 | 03 | 2018

IÐNÞING 2018

Nýsköpun skapar gífurleg tækifæri

Sigríður Mogensen segir nauðsynlegt að styðja við nýsköpun með öllum ráðum, um leið og mikilvægt sé að laða erlenda sérfræðinga hingað til lands.

Elinrós Lindal
elinros@mbl.is

Sigríður Mogensen er nýr svíðstjóri á Hugverkasviði Samtaka iðnaðarins. Fyrir þann tíma starfaði hún m.a. sem hagfæðingur hjá Samtökum atvinnulífsins og hagfæðingur á skrifstofu sérstaks saksóknara. Þá hefur Sigríður cinnig starfað sem fréttamaður á Stöð 2 og blaðamaður á Viðskiptablaðið.

„Gífurleg tækifæri felast í því fyrir Ísland að byggja með markvissum aðgerðum upp óflugum tækni- og hugverkaðnað og efta nýsköpun um öllum svíðum. Hér er nu þegar mikil gróðra í nýsköpun en þó eru margvislegar hindranir til staðar sem við þurfum að ryðja úr vegi. Við þurfum og viljum fá stjórnvöld í höfum okkur í þessa vegferð,“ segir Sigríður.

Nýsköpunarlöginn góð byrjun

„Ríki um allan heim keppast við að laða til sín frumkvöllastarfsemi og rannsóknir og þróun og við erum því miður ekki samkeppnishæf hvad þetta umhverfi varðar.“

Spurð um nýsköpunarlöginn sem sett voru árið 2016 segir hún, „Löginn voru vissulega skref í réttu allt en við þurfum að gera enn betur og setja markið hærra. Er þetta sérstaklega mikilvægt í ljósíðu þeirra örðu tækniþreytinga sem við stöndum frammi fyrir. Aðgerðir sem miða að því að efta nýsköpun munu hafa útslitaðarífrum um það hvaða þjöldir skara fram úr eftir 5, 10 eða 20 ár.“

Fyrsta og mikilvægasta skrefið er að efta skattalega hvata vegna nýsköpunar og afnema þók á endurgreiðslur vegna rannsóknar og þróunar.“

Hálauna stórf í landið

Að mati Sigríðar er það efnahagsleg aðgerð og snið ekki um ísvínum til einstakta fyrirtækjum. „Þetta er einföld aðgerð í skattakerfinu sem mun skapa ríkissjóði tekjur til framtíðar, langt umfram útgjöld, því hún hvetur fyrirtækjum að stunda rannsóknir og þróun hér á landi og skapar því hálaunastórf og eykur framleiðni og verðmætaskópun til langs tíma.

Samtök iðnaðarins tóku þátt í Verk og vit

Samtök iðnaðarins voru þáttakendur í sýningunni Verk og vit sem fram fór í Laugardalshöll fyrir skómmu en samtökin eru meðal bakjalla sýningarinnar. Um 25.000 gestir komu á sýninguna og synir þessi mikil fjöldi að ahúginn er mikill meðal fagaðila og almennings á byggingaríðnadi, mannvirkjagerð og skipulagsmálum. Alls tóku 120 sýndur þátt að þessu sinni og kynntu vörur sínar og

Sprotar, „Lönd í kringum okkur bjóða mun hagstæðari skilyrði fyrir fyrirtækji sem stunda rannsóknir og þróun og við höfum því miður séð á eftir slíkum verkefnum úr landi.“

Lönd í kringum okkur bjóða mun hagstæðari skilyrði fyrir fyrirtækji sem stunda rannsóknir og þróun og við höfum því miður séð á eftir slíkum verkefnum úr landi. Hvert fyrirtæki eftir verkefni sem við sjáum á eftir er tap fyrir íslenskt samfélag. Stórátak þarf til að markmið Visinda- og tækniráðs náiist um að fjárfestingi í rannsóknum og þróun nái 3% af landsframleiðslu árið 2024, en um 40 milljarða þarf til viðbótar á ársgrundvelli miðað við verðlag dagsins í dag. Þetta gerist ekki af sjálfu sér.“

Fjármögnumarumhverfið

Fjármögnumarumhverfi frumkvöðla má efta til muna. Líkt og fram kom á Iðnpíngi virðast mörg lífvaenleg fyrirtækji eiga í erfiðileikum

með fjármögnum. Sníða þarf vankanta af ákvæðum nýsköpunarláganna sem smá meðal annars að stærðarmörkum fyrirtækja sem geta nýtt sér skattaaflslátt við fjármögnum. Ríki leggur einnig nú þegar mikla fjármuni til nýsköpunar, í gegnum hinár ýmsu stofnanir, og myndi ég vilja sjá að það færí fram skodun og einföldun á kerfinn í heild sinni. Velta má upp heimri spurningu hverju styrkjakerfi er og hefur skilað okkur og hvort bæta megi úr. Vert er að skóða þam möguleika að ríki takí ekki beinart fjárfestingaþáðanir heldur fjárfesti til að mynda samhlíða fagfjárfestum og einkasjóðum í nýsköpunarverkefnum og sprotarfyrirtækjum.

Við þurfum einnig að gripa til aðgerða til að laða erlenda sérfræðinga hingað til lands.

Gagnatengingar mikilvægar

„Samtök iðnaðarins og Íslandsstofa vinna nú að því verkefni að koma á laggirnar upplýsingasiðu í því skýni en ymislegt má einnig bæta í lagaumhverfinu, til dæmis hvad varðar dvalarleyfi, til að auðvelda fyrirtækjum að ráða til sin ófluga starfskrafter erlendis frá.“

Ánnan mikilvægt verkefni til framtíðar er að efta gagnatengingar til Íslands, bæta við streng og auka hráða. Mun gæði gagnatenginga skipta skópum fyrir þjóðina til langs tíma liði. Hugbúnaðarþróun, kvíkmyndavinnsla og gagnaverstarfsemi eru dæmi um greinar sem eru háðar því að gagnatengingar séu eins og best verður á kosti og þarf að hláa að þessum innviðum eins og öðrum,“ segir hún að lokum.

Pallborð Tæpt var á mórgum þeim málefnum sem skipta íslenskan framleiðslu iðnaðar mestu mál.

Umræða um verðmæti íslenskrar framleiðslu

Fjölmennt var á fyrra Framleiðslupið SI í Sílfurbergi í Hörgu. Á þinginu var efnt til umræðu um verðmæti íslenskrar framleiðslu, helstu tækifæri og áskoranir sem íslenskrar framleiðendur standa frammi fyrir og hvad væri íslensk. Á þinginu kom fram að á Íslandi er fjölbreyttur og umfangsmikill framleiðsluáæður sem skapar fjölda starfa og mikinn gjaldheyri. Íslensk framleiðsla er einn af þurðarásum hagkerfisins þar sem mikilvæg verð-

mæti verða til og skapa margvisleg margföldunarífrum. Sérstakur gestur þingsins var Jens Holst-Nielsen, séfræðingur í alþjóðavíðskeptum hjá Dansk Industri sem gaf innrynni í hvað danskir framleiðendur hafa gert til að skapa vörum sínum sérstöðu innanlands og utan. Efnt var til pallborðsumræðna með iðnaðarráðherra þar sem tæpt var á mórgum þeim málefnum sem skipta íslenskan framleiðslu iðnaðar mestu mál.

Flugvirkjun

Innritun stendur yfir

Alþjóðlegt verknám með mikla möguleika

Flugvirkjanám er metnaðarfullt og krefjandi réttindanám til sveinsprófs flugvirkja, með áritun til viðhalds á flugvélum útbúnum túrbinum.

Námið hentar þeim sem hafa áhuga á vélum, rafmagni og flóknum tækjabúnaði og gefur möguleika á vel launuðum störfum þar sem gert er ráð fyrir að viðkomandi geti unnið sjálfstætt og boríð ábyrgð.

Námið er unnið í samvinnu við alla helstu flugrekendur og viðhaldsstöðvar á Íslandi. Kennsla fer fram á ensku.

Takmarkaður nemendaþjöldi er tekinn inn á hverju ári til að tryggja að nemendur fái sem mest út úr náminu. Nánari upplýsingar um verð og námsskipulag má finna á heimasiðu Flugskóla Íslands www.flugskoli.is.

Aðstaða flugvirkjanámsins er í Árleyni í Reykjavík. Einnig fer hluti némsins fram í Flugsafninu á Akureyri og hjá viðhaldsfyrirteekjum.

Flugskóli Íslands
Tækni-skólinn

Sveiflur „Það er mikilvægt bæði fyrir fyrirtæki og heimilin að efnahagslegur stöðugleiki sé aukinn og hann sé jafnframt viðtækur. Sveiflur í starfsumhverfi fyrirtækja m.t.t. gengis krónunnar og launabreytingar eru langt umfram það sem gerist í þeim löndum sem við erum að keppa við. Ekkert iðnríki hefur gengið í gegnum viðlika sveiflu í raungengi krónunnar og hið íslenska á síðastliðnum 15 árum.“

Stöðugleikinn er efst á blaði

Samtök iðnaðarins gáfu út viðamikla skýrslu samhliða lönþingi og ber skýrslan sama heiti og yfirschrift lönþings 2018; Ísland í fremstu röð – eflum samkeppnishæfnina. Skýrslan sem er hátt í 100 síður er unnin af starfsmönnum Samtaka iðnaðarins en þar er horft til samkeppnishæfni Íslands út frá menntun, nýsköpun, innviðum og starfsumhverfi.

Jón Ágúr Ólason
jonagnar@mbl.is

Í skýrslunni eru einnig samantektir um stóðu hagkerfisins, umhverfismála og þær teknibreytingar sem eru framundan. Þá eru settar fram helstu áskoranir sem þarf að mæta til að ella samkeppnishæfni landsins að mati Samtaka iðnaðarins.

Ingólfur Bender, aðalhagfðeðingur SI, er meðal skýrsluhöfunda. Hann segir markmiðið með útgáfu skýrslunar vera að varpa ljósí á stóðu Íslands í samanburði við önnur ríki og hvað áskoranir þá eru sem helst þarf að mæta til að bæta samkeppnishæfni hér á landi. „Við viljum með þessari samantekt leggja okkar af mörkum til að skapa upplýsta umræðu um samkeppnishæfni landsins og um þær leiðir sem eru til úrbóta til að bæta stóðuna.“

Sveiflurnar meiri hérlandis

Í skýrslunni eru meðal annars settar fram tíðaskoranir sem samtökum telja að þurfi að mæta til að ella samkeppnishæfni. Ingólfur segir að þar sé efst að blaði stöðugleikinn. „Það er mikilvægt bæði fyrir fyrirtæki og heimilin í landinu að efnahagslegur stöðugleiki sé aukinn og hann sé jafnframt viðtækur. Sveiflur í starfsumhverfi fyrirtækja m.t.t. gengis krónunnar og launabreytingar eru langt umfram það sem gerist í þeim löndum sem við erum að keppa við. Ekkert iðnríki hefur gengið í gegnum viðlika sveiflu í raungengi krónunnar og hið íslenska á síðastliðnum 15 árum eru raungengi krónunnar er mæliðkvæði á þróun samkeppnisstöðum innlendra.

EFLUM SAMKEPPNISHÆFNINA

1. Það þarf aukinn og viðtækan stöðugleika. Sveiflur í gengi krónunnar og launahækkani langt umfram það sem gerist í nágrannalöndunum grafa undan samkeppnishæfni iðnaðar á Íslandi.
2. Þak á endurgreiðslur vegna rannsókná- og þróunarkostnaðar skal afnema í samræmi við stjórmarsátmála ríkisstjórarinnar og ætti frumvarp þess ennis að koma fram á vorþingi 2018. Hvetja þarf til nýsköpunar og bæta umgjörð annarra skattalegra hvata.
3. Bæta þarf rekstrarumhverfi og auka möguleika á hagkvæmni í rekstri. Skattar, laun og vextrar eru hærrar hér í samanburði við önnur lönd. Raforkverð skapar ekki lengur samkeppnisforskat. Styrkja þarf regluverk um raforkumarkað sem einkennist af fákeppni. Tryggingajáld verður að lækka og almennt séð þarf að hagræða í ríkisrekstri.
4. Fjárfesting í dag er hagvöxtur á morgun. Stóratak þarf við uppbyggingu og viðhald innviða. Forgangsraða þarf í þágu síklar uppbyggingu.
5. Atvinnulífi, stjórvöld og menntakerfi taki höndum saman og vinni að fylgjum iðn- og tæknimennskaðra á vinnumarkaði.
6. Auka þarf lóðaframboð til að mæta spurn eftir ibúðarhúsnaði og tryggja aðgang að húsnæði á hagkvæmu verði.
7. Auka þarf tækniprekkingu og tæknivitund í menntakerfinu til að bregðast við þeim tækniframförum sem nú standa yfir og eru framundan.
8. Fjármögnum vegna frumkvöðlastarfsemi þarf að efia til þess að styðja við sýn um hugverkadrifid hagkerfi.
9. Auka þarf skilvirkni í starfsumhverfi fyrirtækja. Umfang hins opinbera er mikil og fer vaxandi, fjármálarferi er óhagkvæmt og óskilívirk, lengra er gengið í innleiðingu EES gerða en þörf krefur og samræma þarf opinbert effirlit og stytta málsmæðferðartíma.
10. Stjórvöld og atvinnulífi þurfa að vinna saman að markmiðum í umhverfis- og loftslagsmálum.

MJÚKÍS ÁRSINS 2018

Mjúkís

— MED —
SVÖRTU KREMKEXI

1 L

Settu ljúffengan endapunkt við máltíðina með Mjúkís ársins 2018. Silkimjúkur ís og stökkar kexkökur með himneskri vanillukremfyllingu er blanda sem slær í gegn við öll tilefni.

Tækifæri „Hér hvíla milljardar í vélbúnaði, sem við borgum íslenska vexti af, og ef okkur tekst að koma meiru í gegnum pipurnar þýðir það að kostnaðurinn á hverja einingu lækkar,“ segir Andri Þór Guðmundsson.

Morgunblaðið/Eggert

Höfum búið við svikalogn

Andri Þór Guðmundsson óttast að kröfur launþegasamtaka geti hleypt af stað höfrungahlaupi launahækkan og verðbólgu. Búa þarf íslenskum fyrirtækjum gott umhverfi svo þau geti verið samkeppnishæf við erlenda framleiðendur og ráðist í útflutning.

Ásgeir Ingvarsson
ai@mbl.is

Undanfarið ár hefur almennt verið stóðugleiki í verðlagi á Íslandi, en ég vil meina að um sé að ræða svikalogn. Með sterkari krónu, og þar með lækkun á verði innflutningsvörðu og aðfanga til framleiðslunnar, hafi íslensk fyrirtækjum náð að halda aftur af verðhekkunum þó að laun hafi hækkað mjög mikil. Nú er svo komið að atvinnulífð getur ekki lengur haldið aftur af hækjunum og óttast ég að von sé að verðbólgu-skoti.“

Petta segir Andri Þór Guðmundsson, forstjóri Ögerðarinnar, en hann fjallaði um rekstrarumhverfi íslenskra fyrirtækja á Íölfingjá á dögnum.

Andri bendir að um leið og styrkning krónunnar hafi hjálpað íslenskum fyrirtækjum að standa undir miklum launahækjunum, og haldluð verðbolgu í skefjum, það hafi sterktar króna um leið veikti stóðu útflutnings-fyrirtækja og flókt að genginu torveild áætlanagerð og útflutning em frekar. „Petta er ekki rekstrarumhverfi þar sem íslenskur íðnaður á auðvelt með að þriffast,“ segir hann. „Við bætust síðan ógráunahær væntingar fulltrúa launþega í kjarsamninga-viðræðunum framundan sem spregja væntilega allra ramma og kveða á um hækkanir sem engar forsendur eru fyrir. Væri fátt annan mögulegt að velta miklum og launahækjunum út í verðlagi og launum við þá komin aftur í þetta ástand þar sem launahækjun og verðbólga eiga í stóðugu höfrungahlaupi.“

Eiga inni skattalaekkun

Upp er komin staða sem erfitt gatti reynst að leysa úr á farselán hátt. Andri segist hafa bundið miklar vonir við SALEK-samkomulagið, þar sem notast var við norrænt vinnumark-

Morgunblaðið/Árni Sæberg

Svalandi innlendir drykkjaframleiðendur þurfa að keppa við erlenda vörum.

aðsmódel og reynt að semja um bætt kaup og kjör með gagnsæjum og skynsemislegum hætti. Segir hann tilbúroð launþegasamtaka ekki falla að þessu módeli.

Andri bendir einnig að atvinnulífð būi við hatt vaxtastig, en hafi ekki verið að fullu losað um höft á fjármagnsflutningum, og vinnuveitundin eigi inni skattalaekkun. „Eftir að tryggingagjaldi var hækkað í kjölfar efna-hagshrunins hefur þessi launaskattur lækkað sáralitú. Var

Skattar hafa hækkað töluvert og t.a.m. tekju-skattur á hagnað fyrirtækja hefur frá árinu 2008 farið úr 15% í 18% og loks í 20%.

2008 farið úr 15% í 18% og loks í 20%.

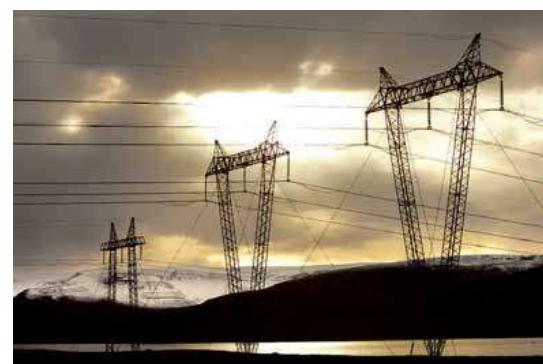
pá eftir að nefna að aðrir skattar hafa hækkað töluvert og t.a.m. að tekju-skattur á hagnað fyrirtækja hefur frá árinu 2008 farið úr 15% í 18% og loks í 20%.

Þá með er ekki allt upp tilbú og segir Andri að íslenskum íðnaðum purfi líka að glima við ört hækku-ndi raforkuverð.

„Hjá Ögerðinni hefur meðalverð að klöv-vattstund hækkað um 87% frá 2012 og

64% frá 2014 ár að megi sjá að nokkur forsenda sé fyrir svona miklu hækjunum.“

Örkufyrirtækjum eru flest í eigu hins opinbera og mætti því líta á hækjunar raforku umfram það sem eðilegilt getur talist sem viðbótarskatt. „Íslensk fyrirtækji nutu áður góðs af því að raforka var ódýrari hér á landi en viða erlendis, en nú er það forskot óðara að hverfa og samkeppnishæfin skert sem því nemur.

Morgunblaðið/PÓK

Byrði Andri segir erfitt að finna góða skýringu á mikilli hækjun raforkuverðs.

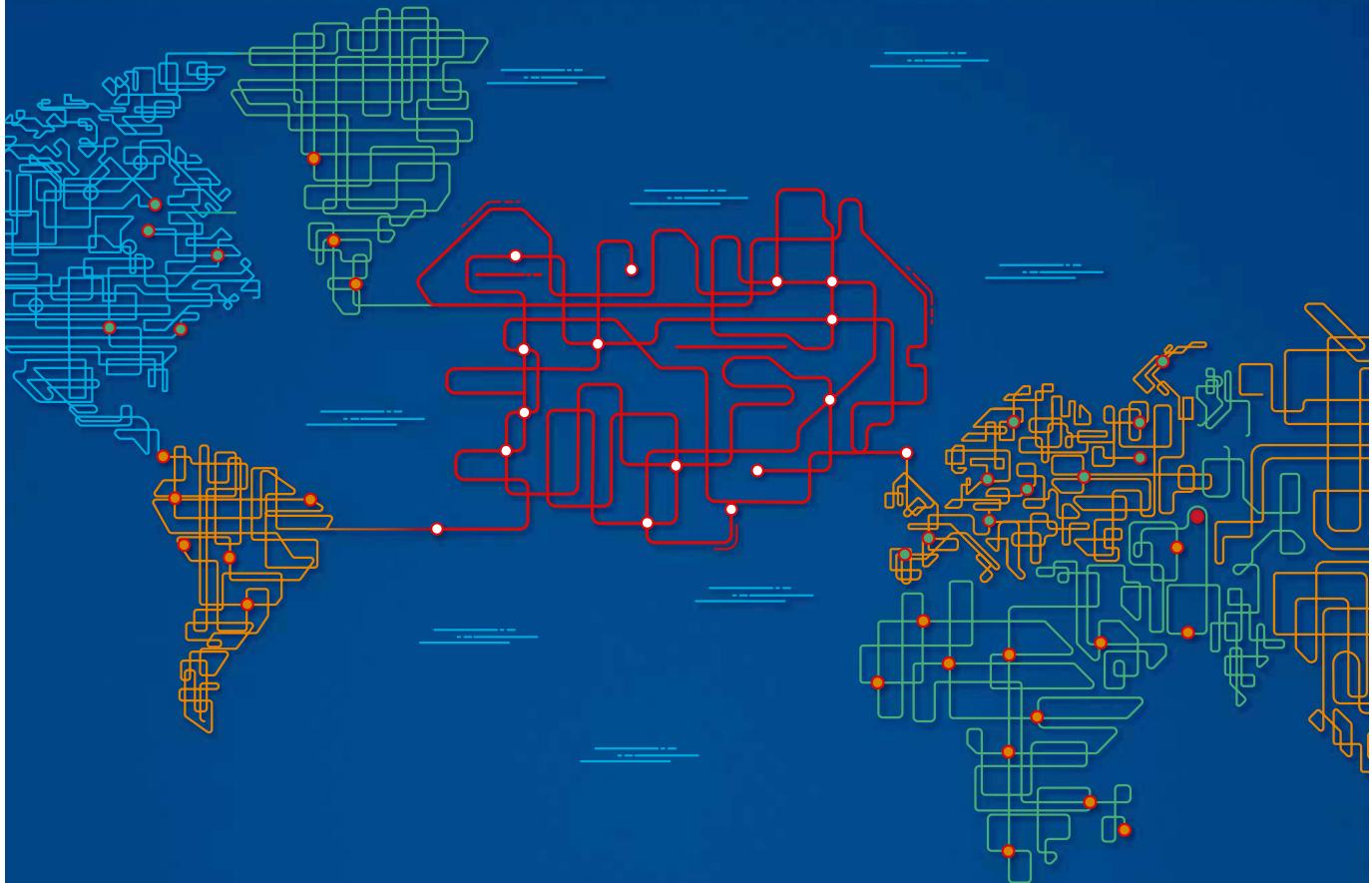
EKKI er að sjá að neinar kostnaðarsamar framkvæmdir við uppbryggingu orkuvinnaða geti skýrt þessa hækjun, heldur virðist hún fara beint inn í kerfið sem aukinn hagnaður, og áfram til eigenda orku-fyrirtækjanna sem eru ríki og sveit-arsfélög.“

Þurfa á útflutningi að halda

Nú getur lesendum spurt hvort íslenskum íðnaður geti ekki lagat sig að atvinnarumhverfinu með enn frekara aðhaldi og hagræðingu. Andri segir að stóðug vinna sé í gangi enda keppi innlendir framleiðendur við erlenda vörur og purfi að vinna við neytenda að sömu forsendum. „En við getum

t.d. illa keppt við breksan íðnað sem býr við lægri framleiðslukostnað á hverja einingu, stóðugri gjaldmíli og lægri vaxtakostnað. Í tilviki Ögerðarinnar þá er t.d. Pepsi Max sem framleitt er á Íslandi fylillega sam-bærilegt við Pepsi Max frá Bretlandi nema hvað íslenskum framleiðslan er á margan hátt kostnaðarsamari.“

Andri bendir líka að með bættri samkeppnishæfni mynd skapast forsendur til að efta útflutning, sem myndi þýða betri nýtingu framleiðslutekja og vinnuáfls, fylgin starfa og laegra verð. „Augnablikin er útflutningur ekki stórt hluti af rekstri Ögerðarinnar, en fyrir fyrirtækji eins og okkar er lífs-nauðsynlegt að vinna stóðugt að aukini framleiðni, sem má ýmist gera með tekniprófun og framförum í framleiðslumálinu eða með auknum framleiðslumálini. Hér hvíla milljardar í vélbúnaði, sem við borgum íslenska vexti af, og ef ókkur tekst að koma meiru í gegnum pipurnar þýðir það að kostnaðurinn á hverja einingu lækkar sem síðan skapar svigrum til verðlækkana til hagsbóta fyrir innanlandsmarkaðin,“ segir hann. „Við erum stóðugt að velta við steinum og leita leiða til að ná fram aukinni hágkvæmni, en við þurfum líka á útflutningi að halda til þess að geta vaxið og dafnað og náð niður einingakostnadi.“

Einn af hverjum
fimm starfa í
iðnaði

Iðnaður skapar
29% landsfram-
leiðslunnar

Iðnaður skapar
riflega þrójung
gjaldeyriskna

Iðnaður skapar 33%
af veltu fyrirtækja
í landinu

Iðnaður stendur
að baki þrójungi
hagvaxtarins

Ísland í fremstu röð

Verðmætasköpun sem byggir á öflugu, fjölbreyttu og samkeppnishæfu atvinnulífi er forsenda góðra lífskjara. Samtök iðnaðarins, sem hreyfiafl í íslensku samfélagi, vinna að umbótum til hagsbóta fyrir iðnaðinn, atvinnulífið og landsmenn alla. Innan Samtaka iðnaðarins eru 1.400 fyrirtæki af öllum stærðum og gerðum sem starfa í ólíkum starfsgreinum en saman næra þau lifæðar samfélagsins.

Samkeppnishæft og stöðugt starfsumhverfi, öflugir innviðir, fjölbreytt menntun og verðmæt nýsköpun eru grunnur fyrir framþróun lífskjara hér á landi. Með árangri á þessum sviðum má áfram skapa Íslandi sæti í fremstu röð þeirra landa þar sem best er að búa.

Atvinnulíf og samfélag reiða sig á innviðina

Eftir tímabil mikilla framkvæmda seint á síðustu öld og fram á miðjan 10. áratug hefur vegakerfi tekið litlum framförum. Ófullnægjandi dreifikerfi raforku er farið að valda vandræðum.

Ásgeir Ingvarsson
ai@mlb.is

Góðir innviðir eru nauðsynlegrir svá að fyrirtækin í landinu geti þrifist vel. Sigurður R. Ragnarsson, forstjóri IAV, segir að í röskan áratug hafi fjárfesting í uppgjingu innviða verið með minnsta möti og brýnt sé að ráðast í framkvæmdir á ýmsum svíðum. Um þetta

þeim sjónarmiðum á lofti að ný umferðarmannvirki séu óþörf, og leysi engan vanda í samgöngum á höfuðborgarsvæðinum eða annars staðar. „En þessu má svara með því að biðja fólk að hverfa aftur til ársins 1991 og minnast þess hvernig ástandið var þá. Ef sómu sjónarmið hefðu orðið ofan á fyrir rösklega aldartjörðunni byggjum við í dag við ástand sem enginn myndi vilja.“

Hann betur við auk þess að líkla fyrir samgöngum um alla höfuðborgina hafi þessar framkvæmdir greinlega fækkað slysum. „Á öllum þeim gatnamótum sem talin voru upp hér að framan voru árekstrar algengir, og oft um alvarleg slys að raða og jafnvel banaslys. Með úthugsuðum framkvæmdum á þessum slysapunktum var slysunum nær útrýmt.“

Góðir hlutir gerast þar sem lagðir eru góðir vegir

Góðar vegasamgöngur skipta atvinnulífið miklu og segir Sigurður að fyrirtæki á landsbyggðinni standi frammíni fyrir alvarlegum vanda vegna vega sem hafa lengi að grotna niður og ráða ekki við þá miklu aukeningu umferðar sem orðið hefur að þjóðvegum. Hann segir vissulega þörf á fleiri samgöngumannvirkjum í höfuðborginni en þar sé þó útilit fyrir að takist að halda yfirborð gatna í semilegu horfi með átaki sem hófst á síðasta ári og verður framhaldid á þessu.

Slæmrið vegir torvelda vörulofluttinga og fela frá ferðamenn á meðan góðir vegir leyfa gött flæði vörum, starfsfólks og innlendra, jafn til sem erlendra ferðamanna. „Við sjáum það t.d. gerast með tvöföldum Reykjanesbrautarinnar og betri tengingum út frá höfuðborgarsvæðinu að því er að staekka atvinnusvæðið og vaxandi fjöldi fólk sem getur búið í Reykjanesbæ. Hveragerði eða uppi á Akranesi en umni í Reykjavík - eða öfugt. Tvöföldum Reykjanesbrautarinnar hafði í reynd þau áhrif að stytta ferðalagið á milli Reykjavíkur og byggðanna úti á Reykjanesi og veg-

Morgunblaðið/Gölli

Sigurður Ragnarsson
Árnum 1991 til 2006 á höfuðborgarsvæðinu og í nágrenni þess, en litlu eftir það og biðumi í kerfinu aukist verulega. „Ef við skoðum t.d. samgöngur á höfuðborgarsvæðinum þá var lyft grettistaki á þessu tímabili, s.s. með faerslu Hringbrautar, mislegum gatnamótum við Skeiðarárvog, tvöföldun Artúnsbrekkju og mislegum gatnamótum við Höfðabakka, Suðurlandsvirkjun og upp í Grafarholti við Húsasmiðju, og áfram til norðurs með tvöföldun vegarins í gegnum Mosfellsbæ og byggjingu Hvalfjarðarganga,“ segir hann.

Framkvæmdir sem hafa gefið góða raun

„Framkvæmdirnar voru ekki minni á norður/súður-á-s höfuðborgarsvæðisins, með lagfærögum á gatnamótum Miklabrautar og Reykjanesbrautar, mislegum gatnamótum við Stekkjarbakka, við Mjódd, Smáralind, Arnarnesveg, Víflistadaveg, Kaldárselsveg, Ásbraut og tvöföldun Reykjanesbrautar að stórum hluta. Allt var þetta afrekað á þessu fimmára tímabili, en undanfarin tár á hefur nær ekkert gerst.“

Sigurður segir sumir haldi

urinn þar að auki orðinn mun öruggari, þó enn vanti herslumuninn sem drifna á í að ljúka.“

Sigurður minnir að sagan sýni það glögglega að góðar samgöngur eru einn mikilvægasti áhrifapátturinn hvad snýr að hagseld ljóða. Pegar saga Íslands er skoðuð megi t.d. sjá hvernig bættar samgöngur innanlands og út í heim hafa skapad ný taekifæri og leiðir til tekjuöflunar.

„Fyrir skemmtu las ég áhugaverða bok sem setti einmitt fram þá kenningu að betri samgöngur væru það sem einkum skýrði það forskot sem Evrópa hafði fyrir á öldum á heimshluta á borð við Afríku. Lönd Evrópu nutu góðs af því að þar mátti flytja nötum nokkuð greiðlega eftir að saman liggja hér og þar um álfuna á meðan í Afríku voru sömu samgöngutækifærin ekki til staðar og því ekki sömu

möguleikarnir til viðskipta á milli fjallægra svæða. Með þetta í huga gatnum við rétt ímyndad okkur hvernig atvinnulífið væri á Íslandi ef emi þyrti að ferðast á eimbreyðum og holttum végum hringim í kringum landið, og hvada taekifæri fyrir minni tafir í umferðsemi, atvinnuupþryggingu, ferðamennsku og öryggi vegfarenda gætu verið fölgin í að gera enn betur en við gerum í dag.“

Nýsköpun Gagnaverin eru ný atvinnugrein sem reiðir sig á öruggar og hráðar tengingar við umheiminn.

Áhyggjur af orkumálum

Vegirnir eru ekki eini hluti innviðakerfisins sem má baða. Samtök ínháðarins gáfu út ítarlega skýrslu seint á síðasta ári þar sem farið var yfir ástand innviða í landinu og framtíðarhórunar skoðaðar. Komu ýmsar brotalamir í ljós, þar að meðal að orkuöryggi á landinu er ógnad vegna ófullnægjandi dreififerfis.

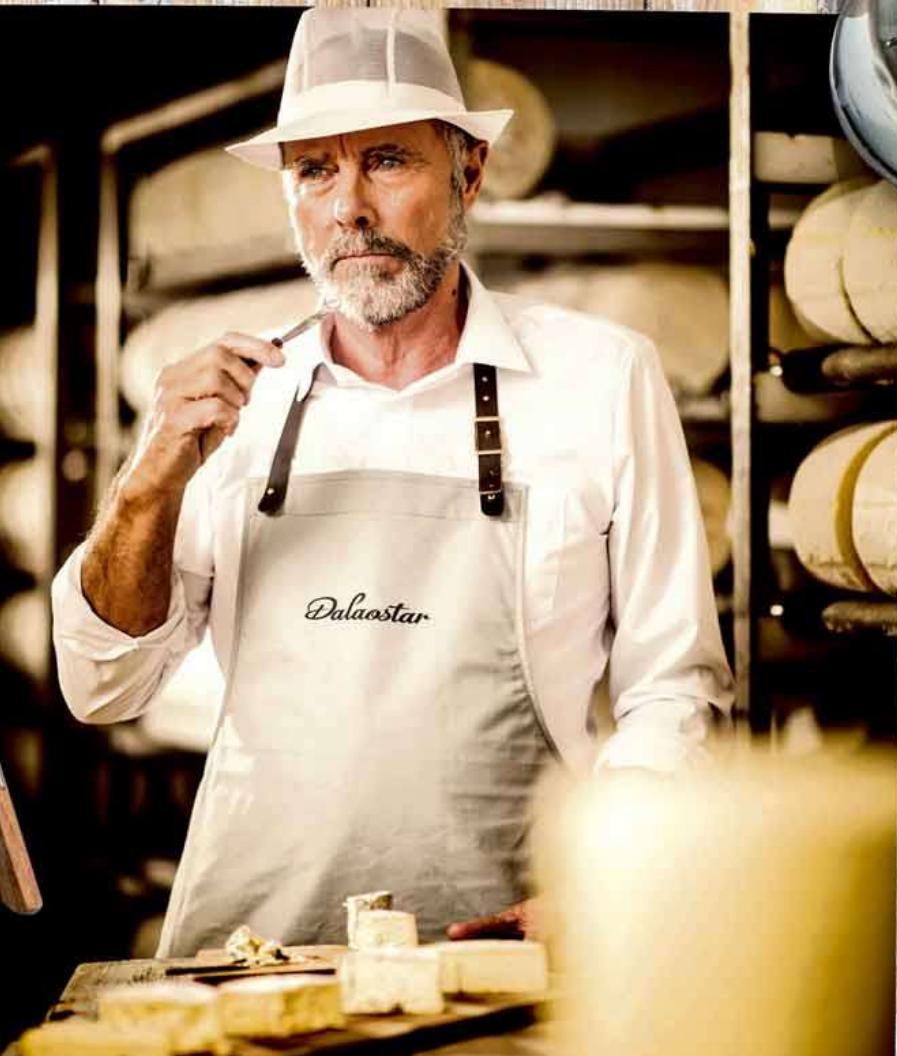
„Það er edilegt að náttúran fái allra jafna að njóta vafans begar kemur að framkvæmdum sem geta spilt útsýni og breytt ásýnd landsins, en engu að síður er ljóst að nág raforkrafameiðsla og gott dreififerfi er forsenda atvinnurekstrar og lífsgæða,“ segir Sigurður. „Það er líka ljóst að ef dreifing orkunar um landið væri betri þá væri virkjunarbörfin minni. Á svæðum eins og í Eyjafirði er nú svo komið að álagstínum þarf að nota díselsrafstöðvar til þess að anna eftirspranni. Íhaldssemið begar kemur að því að hlifa landinu frekar en reisa linur hefur því gert það að verkum að spúa þarf diselreykt út í lofti í stórum til

þegar hægt væri að tengjast endurnýjanlegum og umhverfisvænum orkugjöfum ef bara mætti flytja orkuna betur á milli landshluta. Þessar íhaldssemi fylgja líka samfélagslegar afleiðingar, og hefur hún haft áhrif á orkuöryggi í ákeðnum landshlutum.“

Sigurður tiltekrur líka samskiptin við útlöndum sem mikilvægum innviði. Hann segir gott netsamband út í heim, en hvad sem íslenskt atvinnulífi geti ekki verið án og hafi verðomstar nýjar atvinnugreinar sprottið upp í kringum það að geta flutt gögn greiðlega til og frá Íslandi og nytta íslenskum rafmagn. Bent hefur verið að huga verði að framkvæmdum áður en langt um líður, endurnýja suma af þeim strengum sem fyrir eru og leggja nýja. „Mikið er í hafi og sést kannski hvad best á því að ef við myndum okkur að netsambandinu við heiminn slítnaði þá væru áhrifin sambærileg við að fær íslenskt atvinnulífi tuttugu á aftur í timann.“

Dalaostar

GOTT HANDBRAGÐ ÚR DÖLUNUM

DALAOSTARNIR Í 100 ÁR

Reynsla og þekking kúabóndans gefur af sér afbragðsmjólk. Færnir og fagmennska ostagerðamannsins dafnar með góðu hræfni. I hundrað ár hefur samstarfið eflist eða allt frá því fyrsti myglusturinn var framleiddur í Ólafsdal.

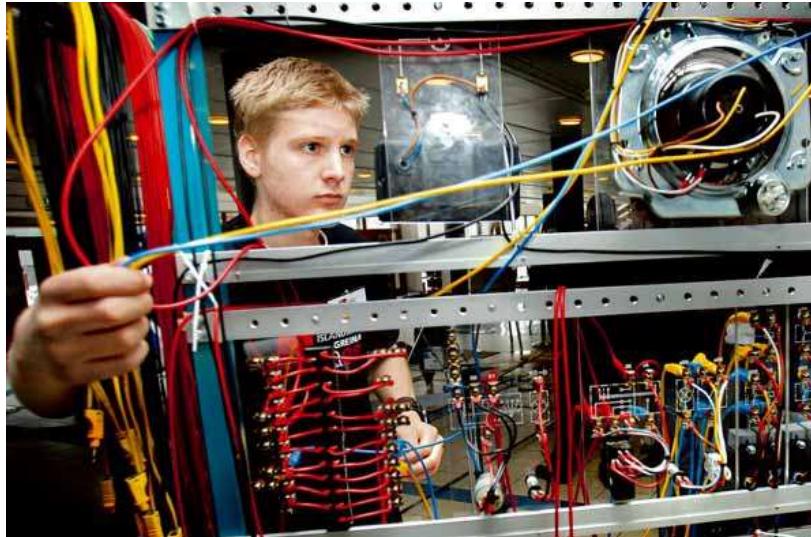
Samkeppnishæfnin hefur skerst mikið á skömmum tíma

Þrengt er að íslensku atvinnulífi úr mörgum áttum: laun hafa hækkað mikið, raforka er orðin mun dýrarí, skattar á uppleið og krónan farin að valda vandræðum.

Ásgeir Ingvarsson
ai@mbl.is

Atvinnulífið getur lagð sig að nánast hverju sem er, en það getur ekki lagð sig að svona ofboðslega miklu sveiflum og breytingum á 6, 12 eða 18 mánaða fresti. Það er stöðugleikinn sem öll fyrirtæki þrá umfram allt, og að rekstrarumhverfum sem þeim er búið á Íslandi geri þeim fært að stunda skilvirkjan og hagkvæman rekstur svo þau geti verið samkeppnishæf við erlenda keppinu.

Petta segir Guðrún Hafsteinsdóttir, formáður Samtaka íðnaðarmáls og markaðsstjóri Þjólskyldufyrirtækisins Kjörus í Hveragerði. Á Iðnpingi 2018 ræddi Guðrún um þá neikvæðu þróun sem orðið hefur í

Eftirlspurn Guðrún segir mikla vöntun á fólk með iðnmenntun hér á landi, og góð laun í boði t.d. fyrir rafvirkja.

rekstrarumhverfi íslenskra fyrirtækjum að undanförnu. „Á sdeins þremur eða fjórum árum höfum við misst nánast alla samkeppnishæfni

okkar, og það á við um Ísland eins og öll önnur lönd að alþjóðleg samkeppnisfærni er algjört lykilatriði fyrir blómlegt atvinnulífi.“

Þrengt hefur að atvinnulífinu úr ýmsum áttum. Nefnir Guðrún að mikið innstreymi gjaldeyris samhlíða fjölgun ferðamanna hafi

styrkt krónuna svo mikið að innlend framleiðsla á erfðaðra með að keppa við innflutta vörur. „Pá hafa laun á Íslandi hækkað langt umfram það sem sér hefur í samkeppnislöndum okkar. Raforka er líka orðin dýrarí og fasteignagjöld hafa hækkað verulega, sem og mikil ófheiminum þarf að halda.“ Útskyrði Guðrún og nefnir að mælingar sýni að Sviss er eina landið í heiminum þar sem laun eru hærri en á Íslandi. „Við erum líka með verulega háa vexti og fjármagnskostnaður því meiri baggi á íslenskum fyrirtækjum en þeim erlendu framleiðendum sem þau keppa við. Skattar á atvinnulífið eru einnig meiri en viða annars staðar. Allt leggst þetta að eitt til að gera samkeppnishæfni Íslenskra fyrirtækja miklu verri.“

Er rekstrarumhverfis orðið svo erfitt að sum fyrirtæki hafa þurft að griða til róttækra aðgerða. Aðlögun getur þytt að elfi starfsemi breytist, leggist jafnvel af. „Mörgum brá í brún við þær fréttir í janúar að prentsmíðjan Oddi hefði sagt upp 86 starfsmönnum og mun flytja stóran hluta af starfsemi sínum úr landi. Oddi mun selja sömu vörur og áður, en þær verða ekki lengur framleiddar innanlands. Mörg framleiðslufyrirtækjur eru í sömu spórum, og eðillegt að bæði stjórnvöld og Íslendingar sem þjóð

Morgunblaðið/Eggert

Morgunblaðið/Hari

Ríkið tók til sín hluta launahækkan

Kjarasamningar losna um áramót og segir Guðrún að ákvæðinnar óþreyju gæti nú á meðal launþega. Hún segir að í viðræðunum framundan sé naudsynlegt að allir aðilar komi að bordini af ákvæðinni yfirvegum og án gifurýrða. Það sé ljóst að boltinn sé m.a. hjá stjórnvöldum:

„Þær launahækkanir sem fólkóði í landinu hefur fengið á undanfönum árum hefur ríkið tekið að hluta til sín í formi lægri barnabóta og lægri vaxtabóta. Þá

er það ekki síst undir stjórnvöldum komið að greiða úr húsnaðisvandanum sem ég held að sé rót þeirrar óánægju sem greina má í röðum launþega. Á höfuðborgarsvæðinu, þar sem vandlir er mestur, hefur of mikil áhersla verið lögð á þéttingu byggðar sem hefur skilað dýru húsnæði inn á markaðinn en nær væri fyrirborgina að studla að uppbryggingu á jáðri höfuðborgarsvæðisins þar sem húsnæði gæti verið ódýrara. Þá er eðilegt að sprýja hvers vegna löðaverð

þarf að vera svona rosalega hátt, og einn stærsti hlutinn af byggingarkostnaðinum,” segir Guðrún og bætir við að henni þyki skömm að því að ástandið að húsnæðismarkaði sé orðið svo eritt að fólk þurfi jafnvel að hafast við í tjöldum og hjólhýsum um hávetur.

„Ég leyfi mér samt sem áður að vera bjartsýn á að med samsstiltu átaki atvinnulífs, stjórnvalda og launþega getum við skapad hér starfsumhverfi sem mun færa Ísland í fremstu röð.“

Börð fyrir heildræna stefnu

Eitt af þeim skrefum sem Guðrún leggur til að stigin verði til að styrkja stóðu íslensks atvinnulífs er gerð verði heildren atvinnustefna. Hún segir síku stefnu hafa verið mótaða í Sviss, og nú síðast að Bretar lögðust í umfangsmikla stefnumótum vegna þeirra breyttinga sem Brexit mun hafa í för með sér.

Hún segir að í gegnum tíðina hafi íslensk stjórnvöld mótað sér stefnu í ýmsum málaflokkum, en heildstæða atvinnustefnu hafi vantað til þessa: „Óg það er t.d. ekki haegt að móta vandaða menntastefnu nema sé líka búið að móta nýsköpunarstefnu þar sem reynt er að sjá fyrir hvers konar mannað atvinnulífið mun þurfa að halda eftir tímum, tuttugu eða þrjátíu ár. Stefnumótum á mórgum svínum þarf að vinna saman svo að til verði vísæk og vónðuð stefta fyrir atvinnulífið í heild sinni.“

Nauðsynlegt er líka, að sögn Guðrúnar, að stjórnvöld, atvinnulíf og almenningur í landinu komi að því að effa iðn-, verk- og teknिमenntun. „Pad gerum við fyrst og fremst með því að hvetja inn fólk til kynna sér fjölbreytt nám á þessu svíni sem og fjölbreytt, vel launum störf. Í dag eru um 1.500 háskólamenniðir að atvinnu en atvinnuleysi finnst vart hjá hönnunum. Fyrir nokkru auglýsti stórt íslenski idnýfyrirtæki laus störf hjá fyrirtækini í Hveragerði með rétt um 60 starfsmenn. Væri haegt að nýta dýr framleiðslutækni betur ef markaðurinn væri stærri og getum við t.d. gert okkur í hugarland að ef tækist að koma í krung sòlu inn á Bretlandsmarkað myndi í sjálfu sér ekki þurfa nema að komast að hjá nokkrum stórmókuðum til að hér þyrti að vinna á tövföldum eða þreföldum.“

Sviss er líka bekkjt fyrir höftillita skattheimtu og efnahagslegan stöðugleiki. Ekki adeins þýðir það að fyrirtæki þar standa betur að vígi en í mörgum nágrennslundum heldur laðar Sviss til sín fyrirtæki, jafnvel alla leid frá Íslandi. Nefnir Guðrún sem dæmið begar Actavis flutti höfuðstöðvarnir sínar til Sviss eða þegar sprottin. Oculis tryggði sér jafnvirkði 2,1 milljards króna fjarfestingi í byrjun bessa árs og tilkynnti um leid að fyrirtækið myndi flyttast til Sviss.

Samkeppnishæfni og atvinnusköpun haldast í hendur

Rekstrarumhverfi sem bætir samkeppnishæfni íslenskra fyrirtækjum þýðir að þau verða betur í stakk búin til að ráðast í útflutning. Með útflutningi verður rekstrurinn hagkvæmari svo að lækka má verð, og ný störf verða til. Segir Guðrún að allt haldist í hendur: „Réttar ákvárdanir stjórnvalda, oflögur atvinnurekstur í landinu og góð lífskjör almennings. „Stærð íslenskra markaðarins setur okkur ákvæðin takmörk enda neytendurinn ekki fleiri en 330.000 talsins. Með því að geta átt erindi við erlenda markaði og bannig aukioð bæði súlu og veltu væri haegt að skapa fleiri störf og skapa meiri verðmæti fyrir þjóðarbúið.“

Guðrún bendir að að Íslandi starfi um 40.000 manns í íðnaði af ýmsum toga, allt frá kvíkmynðaframleiðslu og matvælagerð yfir í álöndina og smiði fullkominn fiskvinnslutækja. „Riflega einn af hverfuminn fimm launþegun starfar í íðnaði og því í grein sem við viljum standa vörð um efta.“

Hún nefnir sem dæmi hve áhrifin getu verið mikil hjá ekki stærra fyrirtæki en Kjörís ef samkeppnisforsendurnar við útlönd vørðu aðrar. „Við rekum þetta tiltíðulega lítt fyrirtakini í Hveragerði með rétt um 60 starfsmenn. Væri haegt að nýta dýr framleiðslutækni betur ef markaðurinn væri stærri og getum við t.d. gert okkur í hugarland að ef tækist að koma í krung sòlu inn á Bretlands-

Morgunblaðið/Gölli

Tækifæri Starfsmenn Kjörís útbúa íslbönduna, Betri rekstarskilyrði gætu skapad grundvöll fyrir útflutningi sem aftur myndi skapa störf og verðmæti.

vökum. Það myndi síðan þýða að fylgjala þyrti starfsmönnum úr 60 upp í 80 eða jafnvel 120, og líggur í hlutarins eðli að það yrði mikil innspýting fyrir samfélag eins og Hverfumanns.“

Guðrún segir dæmið til þess fallið að sýna hvada kraftar gætu losnað úr laðningi ef að rekstrarumhverfið ytti undir samkeppnishæfni íslenskra idnýðar frekar en draga úr henni. „Með okkar fyrirtæki, rétt eins og

önnur, þýðir aukið svigrúm að tækifærnum fjölgar til að framleiða meiri verðmæti, hækka laun og bæta lífskjör.“

Nefnir Guðrún tryggingajagaldíð sérstaklega í þessu samhengi.

„Prátt fyrir endalaun lofورد um laekkun er það enn mjög hátt í samanburði við það sem var fyrir 2009. Með laekkun tryggingargjaldíðs gæfest idnýðum tækifæri til ellast og fara í þarfar fíjarefestingar.“

Iðnaður styður við góð lífskjör í landinu

Sigurður Hannesson, framkvæmdastjóri Samtaka iðnaðarins, segir að nú þegar efnahagsleg endurreisn Íslands sé að baki sé nauðsynlegt að líta til framtíðar. Þar er mikilvægasta verkefnið að hans mati að móta atvinnustefnu.

Elinrós Líndal
elinros@mbl.is

Sigurður Hannesson hefur gegnt stöðum framkvæmdastjóra Samtaka iðnaðarins frá ágúst 2017. Áður sinni hafi margvislegum störfum á fjármálamarkaði í áratug, síðast sem framkvæmdastjóri eignastýringar Kviku banka. Sigurður var varaformáður framkvæmdahóps um losun fjármagnschafta og kynnti áætlun stjórnvalda um losun þeirra árið 2015. Þá var Sigurður formaður sérfræðingahóps um Leidréttingu 2013 og tók þannig þátt í mótnu stefnumar sem var síðar fylgt eftir. Auk starfa á fjármálamarkaði hefur Sigurður meðal annars verið prófdómari við verkfræði og náttúruvísindasvið Háskóla Íslands og stundad kennslu við Háskóla Íslands og Oxford-háskóla. Sigurður er staðréttfræðingur að meint með doktorspróf frá Oxford-háskóla og er með próf í verðbréfamálum.

Áherslumálín fjögur

„Pau fíjogur áherslumál sem Samtök iðnaðarins leggja sérstaka áherslu á eru menntun, innviðir, nýsköpun og starfsumhverfi. Í nýlegrí rannsókn á vegum Alþjóðabankans segir að þessi fíjogur mál hafi mest áhrif á framleiðni og samkeppnishefni ríkja,“ segir Sigurður og heldur áfram. „Flest ráki heims vinna að því að bæta sína stöðu og við þurfum að gerja það líka til að dragast ekki aftur úr.“

Sigurður segir Íslandinga á að tímamótum.

„Efnahagsleg endurreisn Íslands hefur gengið vonum framar og er nú lokið. Nú þarf að líta til framtíðar þar sem mikilvægasta verkefnið er að móta atvinnustefnu sem segja má að seið rauði práðúrinn í annarri stefnumótun t.d. í menntamálum, orkumálum, innviða- uppbryggingu og nýsköpun.“

Fjölgun stóða

Sigurður útkýrir hvernig fíjogur þarf stöðum og auka fjölbreytni í tilflutningi til þess að draga úr sveiflum. „Skipitr þar mildu mál að virkja hugtíð og skapa þannig verðmæti.“

Hvað standur upp úr að þínu mati frá Iðnbíngi?

„Það sem standur uppúr eru umraður um þau tækifæri og þær áskoranir sem iðnaður á Íslandi standur frammi fyrir, ekki síst í þessum fjórum málaflokkum.“

Forsenda bættrar samkeppnishæfni er að starfsumhverfi sé stöðugt, skilvirk og hagkvæmt. Sveiflukent hagkerfi, launahækkanir langt umfram það sem gerist í

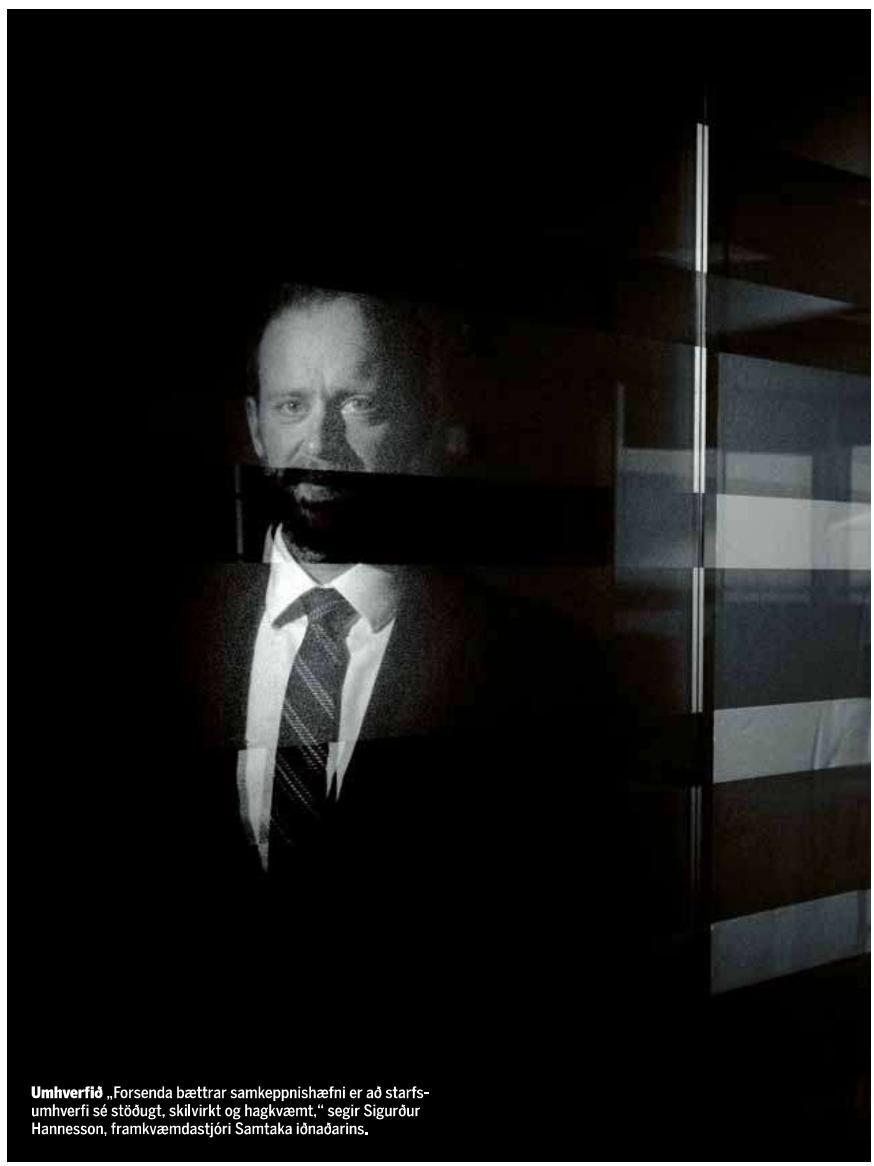
nágrannalöndum, hatti vextir og skattar yfir meðaltali annarra ríkjja eru dæmi um sílfar áskoranir. Tryggingagjald sem leggst á laun er talsvérð byrði á fyrirtækini, ekki síst með miklum launahækjunum síðustu ára. Um nokkurra ára skeið hefur staðið til að laekka gjaldið og hlýtun slíkt að verða tilkynnt á þessu ári. Kemur þetta niður á hagkvænni rekstrarar Íslands og stöðu íslenskra fyrirtækja í erlendri samkeppni, hvort heldur í tilflutningi eða samkeppni við innflutning. Fyrirtæki sitja ekki aðgerðalaus þegar sílfar aðstæður eru uppi heldur neyðast til að fækka starfssíki og loka starfsemi. Það eru því blikur á lofti þrátt fyrir góðan gang í hagkerfinu.“

Sigurður segir að aukinni stöðugleiki sé ekki bara til hagsbóta fyrir fyrirtæki heldur allt íslenskt samfélag því fleiri störf verða til og aukin verðmæti sem standa undir auknum lífsgæðum. Pannig verður Ísland efirsóttara til atvinnurekstrar og búsetu.

Menntamálín mikilvæg

Hann leggur áherslu á mikilvægi menntamála. „Fáin fara í íðn- og starfsmálum hér á landi miðað við önnur lönd en mikil eftirlspurn er eftir fólk með sílka menntun. Einungis 12% nema fára í íðn- og starfsmálum strax að loknum grunnsskóla en hlutfallið er talsvert haerra í óðrum löndum. Fyrirtækjum hefur reynst erftit að fá nýmenntað fólk til starfa í ákvæðum greinum þrátt fyrir góð laun. Samtök iðnaðarins hafa lagt áherslu á að fíjoga íðn- og verkefnumálu um ónnemar hafa orðið útundan. Sjóðúrinn mun úthlu fimm milljónum króna á ári næstu því árin.“

Sigurður segir Íslandinga að nýsköpun sé grundvöllur að aukinni verðmætaskópun og að við sílka starfsemi verði að styðja með ráðum og dáð, til dæmis með því að afnema þak á endurgreiddslur vagna rannsóknar- og þróunarstarfs.

Umhverfið „Forsenda bættrar samkeppnishæfni er að starfsumhverfi sé stöðugt, skilvirk og hagkvæmt,“ segir Sigurður Hannesson, framkvæmdastjóri Samtaka iðnaðarins.

Nýsköpun Frá Matís. Sigurður segir að nýsköpun sé grundvöllur að aukinni verðmætaskópun og að við sílka starfsemi verði að styðja með ráðum og dáð, til dæmis með því að afnema þak á endurgreiddslur vagna rannsóknar- og þróunarstarfs.

aðlögunarhæfni, stafræna færni, sköpun og lausnamiðum svo eitt-hvað sé nefnt. Það skiptir málí að veikja áhuga nemenda á tækni. Þess vegna hafa Samtök iðnaðarins tekið hóndum saman með stjórnvöldum og aðhentar hafa verið um fimmtíðusundur forritanlegar smá-tölvar (Microbit) sem nemendur í grunnskólum landsins hafa forritat. Eins hafa samtökun hvatt til þess að þátturinn „Nýjasta teknin og visindi“ verði endurvakinna í ein-

hverri mynd og settur á dagsskrá í íslensku sjónvarpi.“

Framsýn þjóð

Sigurður telur að það hafi verið framsýn þjóð sem byggði upp samfélagið á síðustu öld frá fátekti yfir í velseld. „Prátt fyrir litil efni var fjarfest í innviðum landsins enda eru þeir grundvöllur mikillar verðmætaskópunar. Sjávarútvegur reiðir sig á góðar hafnir, ferðajónunusta á örugga vegi og flugvelli og iðn-

aðgengi að rafmagni svo dæmi sú tekni. Ástund innviða á Íslandi er nú óásettalegt. Upp-söfnud viðhaldspjör nemur á fjörd hundrað milljardar króna samkvæmt skýrslu sem Samtök iðnaðarins og félag ráðgjafaverkfraeðinga gáfu út sí. haust. Of lítið viðhald undanfarinna ára er farið að bitna á gæðum og öryggi. Ljóst er að bæta þarf veruleggi í fjármáligum til að vinna á vandanum. Viðhaldspjörin er mest í vega-

Morgunblaðið/Kristinn Magnússon

Morgunblaðið/Jónas Erlendsson
Úrbætur Vegagerðin lokar veginum við Vík. Að mati Sigurðar er nú rétti tíminn runninn upp til viðarmikillar uppyggings á innviðum, svo sem gatnakerfinu.

kerfi, flutningskerfi raforku, fráveitum og fasteignum hins opinbera. Umfang innviða er meira á Íslandi samanborið við önnur ríki eða um tvöfalt heimsmáðalóð. Skýring er hrijbætt: fámennti, strjálþýlt land auk þess hve stórr hlti verðmætaskópunar krefst traustra innviða eins og áður sagði. Nú er rétti tíminn til framkvæmda. Spáð er hægari hagvexti en síðustu árin sem þýðir að það losnar um framleiðslupætti sem nýta má til inn-

viðauppgyggings. Landsvirkjun hyggst ekki ráðast í framkvæmdir næstu árin auk þess sem hægt hefur á uppgyggingu í ferðabjónustu. Það með verður til aukð rými til innviðauppgyggings sem upplagt er að nýta til uppgyggings vegarkerfis eða íbúðamarkaðar.“

Flest idöfyrirtæki stunda nýsköpun í einhverjum mæli, rótgrón fyrirtæki sem og sprotar. Hugvit er án landamæra og það er mikil samkeppni milli ríkja um slíka

Guðrún Hafsteinsdóttir, formaður SI, og Árman Þorvaldsson, forstjóri Kviku.

Kvika og SI stofna sjóð til að hvetja til iðn- og starfsnáms

Kvika og Samtök iðnaðarins hafa gert með sér samning um stofnun Hvatingarsjóðs Kviku sem hefur það hlutverk að veita styrki til nema í iðn- og starfsnámi með það að markmiði að vekja athygli á mikilvægi náms og starfa á þessu sviði.

Styrktarfjárhæð sjóðsins er 5 milljónir króna árlægum fram til ársins 2020. Heildarstyrkir munu því nema 15 milljónum króna. I apríl verður hægt að sækji um styrkina og í september verður gneint frá úthlutun þeirra til allt að 14 iðnnema.

Markmið með stofnun sjóðsins er að effla umræðu og vitund um mikilvægi iðn- og starfsnáms og þyðingu starfa sem því tengjast fyrir íslenskt atvinnulíff. Skortur er á iðnmenntuðum starfssöfki og er sá skortur viða orðinn hamlandi fyrir

starfsemi fyrirtækja. Samtök iðnaðarins og Kvika taka því höndum saman og vilja með stofnun sjóðsins veikja athygli á iðnnámi og hvetja þá sem velja að memta sig á þessu sviði. Lögð verður áhersla á að jafna hlut kynjanna með því að hvetja konur sérstaklega til að skoða tækifæri sem bjóðast í iðn- og starfsnámi.

Á myndinni eru Guðrún Hafsteinsdóttir, formaður SI, og Árman Þorvaldsson, forstjóri Kviku, við undirritun samningsins.

Kynning Fjölmenni mætti að fund þar sem skýrslan var kynnt.

Ástand og framtíðarhorfur innviða á Íslandi

Samtök iðnaðarins í samstarfi við Félag rádgjafarverkfræðinga stóðu að útgáfum á skýrslu um ástand og framtíðarhorfur innviða á Íslandi. Skýrslan var kynnt á vel söttum fundi í Kaldalóni í Hörgu. Um 70 manns komu að gerð skýrslunnar og er það í fyrsta sinn sem heild-

stæð skýrsla um ástand innviða her á landi er gefin út. Í skýrslunni er gerð úttekt á helstu innviðum í tímum sem fjalla um flugvelli, veki, hafnir, fráteitur, hitaveitur, vatnsveitir, útgangsmál, orkuvinnslu, orkuflutninga og fast-eignir ríkis og sveitarfélaga.

Málefni sem fylgja fjórðu iðnbýltingunni til umræðu

Hugverk, hagkerfið og heimurinn var yfirsíða Tekni- og hugverkabígs SI sem haldið var fyrir fullum sal í Hvammá í Grand Hótel Reykjavík. Á þinginu var farð yfir helstu málefni sem fylgja fjórðu iðnbýltingunni og var efnt til pallborðsummarræðna með fulltrúum stjórnálflokkanna og atvinnulífins.

Verknámsáhugi „Það er lykilatriði að ungir krakkar fái tækifæri til að spreytu sig í margvíslegu verk- og tækninámi og fái að finna á eigin skinni hversu skemmtilegt og gefandi það er að vinna með höndunum. Það er of seint að gera það þegar menntaskólaárin nálgast þegar þau hafa eytt stórum hluta grunnskólaáranna í bóknám.“ segir Rannveig Rist, forstjóri Rio Tinto á Íslandi um iðn- og tækninám hér á landi.

Iðnaðarmaðurinn gegnir lykilhlutverki

Svo virðist sem tæknimenntun og jafnvel enn frekar iðnmenntun hafi setið eftir gagnvart háskólanámi á síðustu 3-4 áratugum. Rannveig Rist, forstjóri Rio Tinto á Íslandi, flutti erindi á nýafstöðnu lönþingi þar sem hún lagði einmitt áherslu á mikilvægi iðn- og tæknimenntunar hér á landi. Að hennar mati hefur það sitt að segja að hefðin er ekki mjög sterk og ungt fólk skortir fyrirmyn dir á þessu svíði.

Kjarni vandas sem við sem samfélag eru að glíma við er að afir velja að mennta sig í iðn- og tæknigreinum. Það veldur skorti á starfsfólk og nýflöðnum í ákveðnum greinum verður af litlum“ útskýrir Rannveig. „Við erum þegar að glíma við skort á iðn- og tæknimenntu starfsfólk og að óbreyttu mun þetta ástand versna.“

Vandin að mati Rannveigar er ekki gæði námsins heldur eru djúpstæðar ástæður hér að baki.

„Hefðin fyrir iðnnámi er ekki mjög sterk og ungt fólk skortir fyrirmyn dir. Þau þurfa að sjá betur fyrir sér hvernig skemmtileg og spennandi framtíð getur fallist í iðn- og verk-námi. Önnur ástæða kann að liggja í þeiri staðareynið að okkur gengur illa að veikja áhuga ungr krakku á tækn- og löngreinum. Þau fá einfaldelega ekki tækifæri til að þróa með sér áhuga og hæfileika á þessu svíði. Það er lykilatriði að ungir krakkar fái tækifæri til að spreytu sig í margvíslegu verk- og tækninámi og fái að finna á eigin skinni hversu skemmtilegt og gefandi það er að vinna með höndunum. Það er of seint að gera það þegar menntaskólaárin nálgast þegar þau hafa eytt stórum hluta grunnskólaáranna í bóknám.“

Erum að glíma við ákveðna fortiðardrauga

Það er kunnara en frá þurfi að segja að flestallar þjóðir í kringum okkur eiga sér

handverksstéttir sem eru að minnsta kosti jafnhátt skrifðar og háskólaþólk, ef ekki hærra skrifðar ef eittkvæð er. Nægir í því að nefna leirkersasmíði í Stoke-On-Trent, úrsmíði í Genf, ostargerðar- og ilmavatnsgerðarfólk í Frakklandi, kristalblásara í Tékklandi og svo mætti endalaust telja. Í fljótu braggi virðist sem iðnmennta- og handverksfólk hafi ekki tekist að ná slíkri stóðu hér-lendis. Ær um slaka ímyndarinnu pessara með ræða, eða liggur eittkvæð annað að baki?

„Pessi lönd sem þú nefnið búa við afar ríka hefð í iðnaði og þessum löggið iðn-greinum,“ segir Rannveig. „Hefðin er ekki fyrir hendi með sama hætti hér á landi. Langt fram á síðustu öld voru Islandingar fyrst og fremst þaður og sjónum og iðn-adur sem atvinnugrein hafði ekki skotu róttum. Áð mórgu leyti var byggeng álversins í Straumsvík eitt af stóru skrefum iðnblytta-ða Íslandi en okkur skortir hefðina.“

Kannski eru við líka að glíma við ákveðna fortiðardrauga. Á síðustu öld var það fremur leid til frama í atvinnulífi og að njóta góðra kjara að ljúka stúdents- og há-skólaprófi. Svona er þetta ekkert endilega í dag. Mikið af skemmtilegum og vel launuðum störfum er í bodi sem krefjast iðn- og tæknimenntunum. Mikilvægi hafðasta starfs-fólkini okkar hefur síðan blandað saman iðn-menntun við háskólanám á ýmsum svíðum en það er ákaflega mikils virði. Sjálf er ég bæði

með iðnmenntun og háskólamenntun. Sú blanda menntumar hefur oft skipt skópum þegar margvislegar ákvæðanir hafi verið tecknar í Straumsvík.“

Rík þörf á menntuðum iðnaðarmönnum

Þegar talð berst að því hváða greinar iðn- og tæknimenntunum liggi helst á að fá inn segir Rannveig þórfina hafa verið lengi fyrir-hendi á flestum svíðum sem snerta rekstur álversins.

„Hjá ISAL eru um 90 iðnaðarmenn að störfum. Til viðbótar eru um 30% stjórnenda og sér-fræðinga líka með iðn-menntun. Stærsti hópurinn er vélvirkjar og rafvirkjar en einnig eru hjá okkur bifvélavirkjar, rafeindavirkjar, mál-arar og mítarar svo

eittkvæð sé nefnt,“ bendir hún á. „Á öllum þessum svíðum er við- þessum þórf. En svo hefur verið lengi og það er ein ástæða þess að við stofnudum Stóri- iðnuskólam árið 1998. Þar gáfum við ófag-lærðu starfsfólk tækifæri til að mennta sig í hefðibundnum greinum eins og ensku og stærðfræði en líka var farði ofan í saumaná á sérhæfðum námsgreinum fyrir álðnaðinn, s.s. rafgreiningu. Ýfir 240 starfsmenn hafa farði í gegnum grunnináði og við sjáum ár-angur af þessu á nánast allra rekstrar.“

armælikvarða álversins. En starfsfólk Íslands er óföldar með óföldum óföldum. Þá er ekkert endilega í dag. Mikið af skemmtilegum og vel launuðum störfum er í bodi sem krefjast iðn- og tæknimenntunum. Mikilvægi hafðasta starfs-fólkini okkar hefur síðan blandað saman iðn-menntun við háskólanám á ýmsum svíðum en það er ákaflega mikils virði. Sjálf er ég bæði

„Þetta er langtíma verkefni sem margir burfa að koma að. Fyrirtekin í landinu, stjórnvöld, skólarinnar, námsráðgjafar og svo auðvitað foreldrar sem hafa mikil áhrif á námsval barna sinna,“ segir Rannveig. „Ein farselsla leifið til að ná árangri á þessu svíði er að fylgja þeim tækifærum sem börn og unglingar hafa til að vinna margvislega tækninám og gefa ímyndarflini lausana taum.“

Ég hef velt upp þeirri hugmynd að til að ná þessu fram verði komið upp tæknisetrum fyrir börn. Við

skulum líta til þess í hverju við Íslendingar eru góð, við erum góð í knattspyrnu og tónlist. Við höfum byggt fótbalthus og tónlistarskóla í höfuðborginum og um allt land og börn eiga kost á að stunda hvort-tveggja í góðri aðstöðu

með vel menntuðum kennurum og þjálfurum á viðráðanlegu verði. Pessu sama mætti ná fram með tæknistrum þar sem grunntariði í vélvirkjun, rafvirkjun, forritun og fleiri greinum yrðu kennd. Síðan mætti halda Teknileika, líkt og tónleika afþoltaleiki, þar sem börn kynntu afþakstur vinnu sinnar.“

Pessi leid hefur skilað okkur framtískarandi árangri í tónlist og knattspyrnu og ég tel fulla ástæðu til að ætla að það sama geti gerst í verk- og tæknigreinum. Með þessu móti mati stuðla að breytnum viðhorfum barna og foreldra þeirra, við næðum til þeirra á unga aldrí sem hafa áhuga og hæfilleika.“

Það er auðheyrt að Rannveigu er viðfangs-efnið hjartans mál, og hún tekur undir það.

„Samkeppnisháfnin atvinnulífs á Íslandi byggist meðal annars á því að eiga haft og vel menntað starfsfólk. Fyrirtæklin okkar verða ekkert betri en besta fólkid okkar. Par gegnir iðnaðarmaðurinn lykilhlutverki.“

FÆRNI FRUMKVÆÐI FAGMENNNSKA

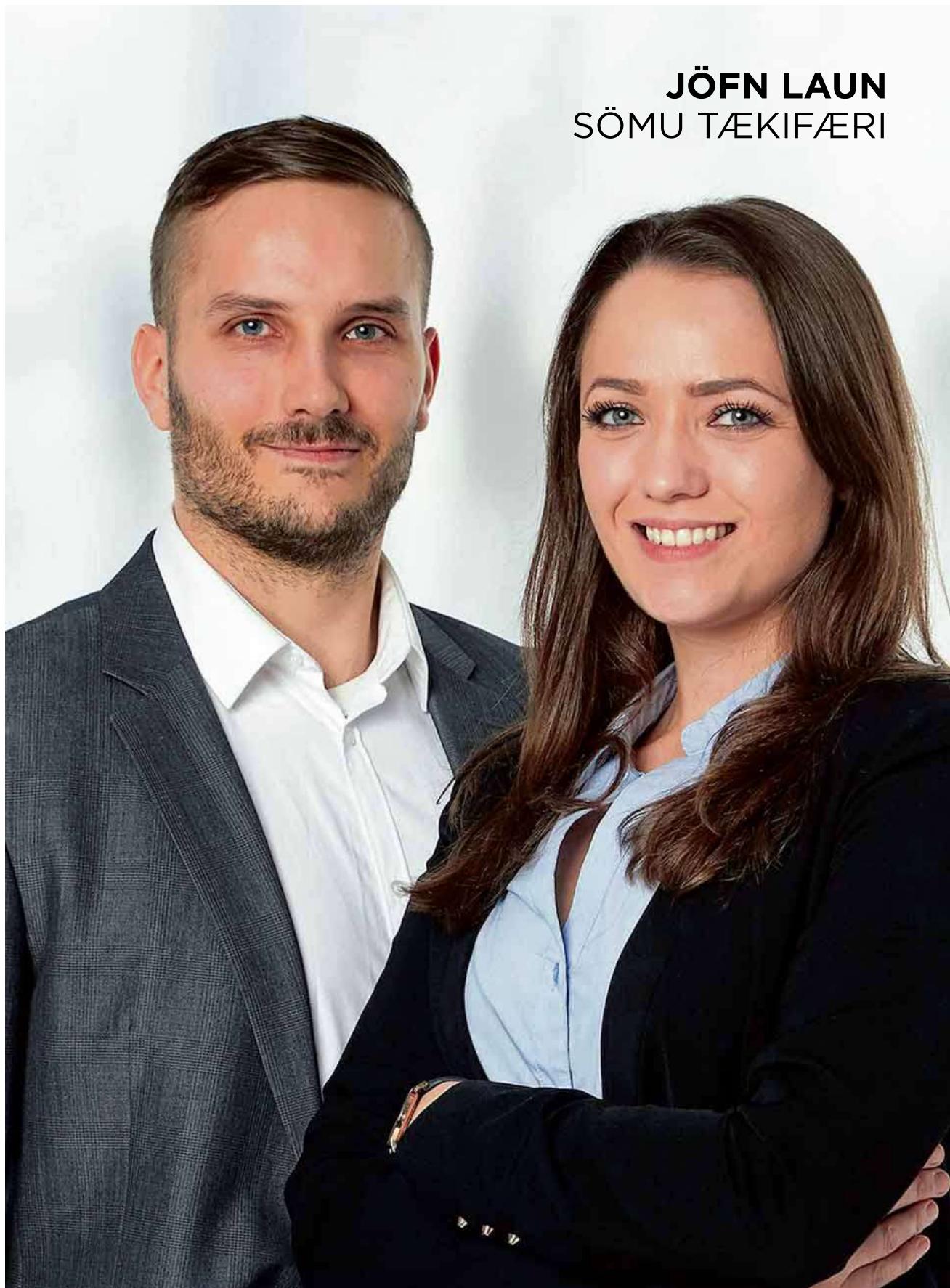
ÍAV er eina verktakafyrirtækið sem er bæði ISO 9001 gæðavottað og OHSAS 18001 öryggisvottað.

Við erum stolt af því að huga vel að bæði starfsmönnum og viðskiptavinum.

Við breytum vilja í verk

JÖFN LAUN
SÖMU TÆKIFÆRI

Jafnlaunaúttekt PwC
Gullmerki

